

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
- SECȚIILE UNITE -

DECIZIA Nr. XV
din 22 mai 2006

Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 509 din 13/06/2006

Dosar nr. 4/2006

Sub președinția domnului prof. univ. dr. Nicolae Popa, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, s-a întrunit pentru a examina recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu privire la aplicarea dispozițiilor art. 278¹ alin. 8 lit. c) din Codul de procedură penală, sub aspectul compatibilității judecătorului de a mai participa, în continuare, la soluționarea fondului cauzei reținute spre judecare după desființarea, prin încheiere, a rezoluției sau ordonanței procurorului de netrimiteră în judecată, ca urmare a aprecierii că probele existente la dosar sunt suficiente pentru a se proceda la judecare.

Secțiile Unite au fost constituite cu respectarea dispozițiilor art. 34 din Legea nr. 304/2004, fiind prezenți 73 de judecători din totalul de 105 judecători în funcție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Nicoleta Eucarie.

Reprezentanta procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut recursul în interesul legii, punând concluzii pentru admiterea acestuia în sensul de a se stabili că judecătorul care, prin încheiere, admite plângerea, desființează rezoluția sau ordonanța procurorului de netrimiteră în judecată și, apreciind că probele existente la dosar sunt suficiente pentru judecarea cauzei, reține cauza spre judecare devine incompatibil să soluționeze, în continuare, fondul acesteia.

SECȚIILE UNITE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

În aplicarea dispozițiilor art. 278¹ alin. 8 lit. c) din Codul de procedură penală, cu privire la problema dacă mai este compatibil să judece fondul cauzei judecătorul care, prin încheiere, a admis plângerea și, considerând că probele existente la dosar sunt suficiente, a reținut cauza spre judecare.

Astfel, unele instanțe au considerat că judecătorul care, în aplicarea dispozițiilor art. 278¹ alin. 8 lit. c) din Codul de procedură penală, a desființat, prin încheiere, rezoluția sau ordonanța procurorului de netrimiteră în judecată și, apreciind că probele existente la dosar sunt suficiente pentru judecarea cauzei, a reținut cauza spre judecare nu devine incompatibil să soluționeze și fondul acesteia.

Alte instanțe, dimpotrivă, s-au pronunțat în sensul că, într-un asemenea caz, judecătorul devine incompatibil să participe, în continuare, la judecarea cauzei, deoarece admiterea plângerii echivalează cu exprimarea părerii cu privire la soluția ce ar putea fi dată cu ocazia soluționării fondului, ceea ce echivalează cu lipsa sa de imparțialitate.

Aceste din urmă instanțe au interpretat și aplicat corect dispozițiile legii, însă, suplimentar argumentelor avute în vedere de ele, soluția se impune și pentru alte considerente decât cele invocate în hotărârile pronunțate.

Potrivit art. 278 alin. 3 din Codul de procedură penală, orice persoană care se consideră vătămată în interesele sale legitime prin rezoluția de neîncepere a urmăririi penale sau prin ordonanța ori rezoluția de scoatere de sub urmărire penală ori de încetare a urmăririi penale se poate adresa cu plângere procurorului ierarhic superior celui care a dispus una dintre aceste soluții.

În aplicarea principiului constituțional al accesului liber la justiție și al necesității controlului judecătoresc asupra soluțiilor de neurmărire adoptate de procuror, art. 278¹ din Codul de procedură penală, introdus prin Legea nr. 281 din 24 iunie 2003, a consacrat dreptul persoanei nemulțumite de soluția procurorului ierarhic superior de respingere a plângerii, formulată în temeiul art. 278 din același cod, de a se adresa cu plângere instanței căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță.

În reglementarea procedurii de soluționare a unei asemenea plângeri, în art. 278¹ alin. 7 din Codul de procedură penală s-a prevăzut că "instanța, judecând plângerea, verifică rezoluția sau ordonanța atacată, pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul cauzei și a oricăror înscrisuri noi prezentate".

În legătură cu soluțiile ce se pot pronunța în cadrul acestei proceduri, prin art. 278¹ alin. 8 lit. c) din același cod s-a prevăzut că instanța "admite plângerea, prin încheiere, desființează rezoluția sau ordonanța atacată și, când probele existente la dosar sunt suficiente pentru judecarea cauzei, reține cauza spre judecare [...]".

Din economia textului de lege sus-menționat rezultă, așadar, că, admitând accesul la justiție al persoanelor nemulțumite de soluțiile de neurmărire penală și controlul judecătoresc asupra acestor soluții date de procuror, legiuitorul a decis ca, atunci când, pe baza reevaluării materialului probator, instanța constată că probele erau suficiente pentru trimitere în judecată și că deci procurorul în mod greșit nu și-a exercitat atribuțiile specifice de punere în mișcare a acțiunii penale și de sesizare a instanței, să transfere judecătorului aceste funcții procesuale specifice urmăririi penale.

Așadar, în asemenea cazuri, prin conținutul lor, dispozițiile art. 278¹ alin. 8 din Codul de procedură penală operează și o modificare asupra exercitării funcțiilor procesuale de urmărire penală și de judecată, deoarece încheierea de reținere a cauzei de neprimire în judecată, în urma admiterii plângerii îndreptate împotriva rezoluției sau ordonanței procurorului de neprimire în judecată, devine astfel actul de sesizare al instanței și de punere în mișcare a acțiunii penale.

Or, față de acest caracter inedit al încheierii prevăzut de textul de lege menționat, prin pronunțarea acesteia, judecătorul preia în mod vădit activitatea specifică exercitării funcțiilor de urmărire penală, devenind astfel incompatibil să judece, în continuare, aceeași cauză.

Într-adevăr, preluând aceste funcții procesuale specifice urmăririi penale și exercitându-le prin admiterea plângerii, desființarea rezoluției sau ordonanței de neprimire în judecată și prin reținerea cauzei spre judecare, participarea acestui judecător, în continuare, la judecarea aceleiași cauze încalcă principiul separării funcțiilor de urmărire de cele de judecată și contravine totodată principiului dreptului oricărei persoane la un proces echitabil, instituit prin art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, la care România este parte.

Pe de altă parte, este de observat că, în asemenea situații, acest judecător se pronunță, indirect, asupra soluției ce trebuie adoptată în acea cauză, ceea ce creează pentru el și un alt motiv de incompatibilitate, prevăzut în art. 47 alin. 2 din Codul de procedură penală.

Față de aceste considerente, în temeiul dispozițiilor art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și ale art. 414² din Codul de procedură penală, urmează a se admite recursul în interesul legii și a se stabili că judecătorul care, prin încheiere, admite plângerea, desființează rezoluția sau ordonanța atacată și reține cauza spre judecare, apreciind că probele existente la dosar sunt suficiente pentru judecarea cauzei, devine incompatibil să soluționeze fondul acesteia.

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

D E C I D:

Admit recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În aplicarea dispozițiilor art. 278¹ alin. 8 lit. c) din Codul de procedură penală, stabilesc: judecătorul care, prin încheiere, admite plângerea, desființează rezoluția sau ordonanța atacată și reține cauza spre judecare, apreciind că probele existente la dosar sunt suficiente pentru judecarea cauzei, devine incompatibil să soluționeze fondul acesteia.

Obligatorie, potrivit art. 414² alin. 2 din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 22 mai 2006.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚII DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,
prof. univ. dr. NICOLAE POPA

Prim-magistrat asistent,
Victoria Maftai